

Sygn. akt I ACa 338/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Trębska

Sędziowie: SA Katarzyna Polańska - Farion

SO Marta Szerel (spr.)

Protokolant: apl. sąd. Joanna Beczek

po rozpoznaniu w dniu 24 lipca 2013 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa M. L.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 10 grudnia 2012 r.

sygn. akt I C 1050/11

I. oddala apelację;

II. zasądza od M. L. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 338/13

UZASADNIENIE

W dniu 14 października 2011 r. powód M. L. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 115.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 17 października 1999 r. do dnia zapłaty tytułem umowy ubezpieczenia pojazdu oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany podniósł brak legitymacji czynnej po stronie powoda wskazując, że właścicielem przedmiotowego był bank a nie powód.

Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrokiem z dnia 10 grudnia 2012 r. w sprawie o sygn. akt I C 1050/11, powództwo oddalił (pkt I), zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów wynagrodzenia pełnomocnika procesowego (pkt II) oraz przyznał wynagrodzenie pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu (pkt III).

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w dniu 31 sierpnia 1999 r. powód zawarł umowę kredytową z (...)P. na zakup samochodu osobowego V. (...) na kwotę 113.850 zł. Cena sprzedaży samochodu wynosiła 115.000 zł, a powód

miał także udział własny. Tego samego dnia powód zawarł z tym samym bankiem umowę przeniesienia własności przedmiotowego samochodu na zabezpieczenie wierzytelności z zawartej umowy kredytowej. Następnie powód ubezpieczył przedmiotowy samochód u pozwanego, co zostało potwierdzone polisą (...) nr (...). Powód dokonał cesji praw z powyższej umowy ubezpieczenia na rzecz kredytodawcy. Samochód został skradziony w dniu 15 września 1999 r. Powód nie spłacił zaciągniętego w (...)P. kredytu. W dniu 7 stycznia 2008 r. (...)P. wystąpił z wnioskiem o wypłatę odszkodowania za przedmiotowy samochód, a odszkodowanie nie zostało wypłacone. Przeciwko powodowi toczyło się postępowanie karne, w którym powód został oskarżony o sfalszowanie dokumentów stanowiących podstawę udzielenia kredytu bankowego w (...)P. W 2009 r. powód został uniewinniony od stawianych mu zarzutów.

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty złożone do akt sprawy. Sąd oddalił wnioski powoda o przesłuchanie świadków stwierdzając, że wszelkie okoliczności sprawy zostały wykazane złożonymi do akt dokumentami.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo nie jest zasadne.

Sąd podzielił stanowisko pozwanego, że powód nie posiada w niniejszym postępowaniu legitymacji czynnej do dochodzenia przedmiotowego roszczenia. Powód przeniósł bowiem na kredytodawcę, czyli (...)P. własność przedmiotowego samochodu, a także wszelkie wierzytelności wynikające z zawartej z pozwanym umowy ubezpieczenia pojazdu. Dlatego też powództwo nie mogło być uwzględnione i podlegało oddaleniu w całości.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., zaś o wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu – na podstawie § 15 i 16 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości, a wyrokowi temu zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik postępowania, a to art. 217 § 3 i 227 k.p.c. – poprzez bezpodstawne nieuwzględnienie wniosków dowodowych wskazanych w piśmie procesowym z dnia 18 lipca 2012 r. i brak przeprowadzenia dowodu z treści ogólnych warunków ubezpieczenia na okoliczność podmiotu uprawnionego do odszkodowania i zakresu odpowiedzialności (...), a przez to niewyjaśnienie wszystkich okoliczności spornych i wydanie wyroku w oparciu o niepełny materiał dowodowy,
2. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik postępowania, a to art. 233 k.p.c. – poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i bezpodstawne przyjęcie, że prawa z umowy ubezpieczeniowej AC zakupionego samochodu osobowego, nr polisy (...), zawartej z pozwanym zostały skutecznie przelane w drodze umowy cesji na (...)P. w dniu 31 sierpnia 1999 r.,
3. naruszenie przepisów materialnych, a to przepisu art. 65 k.c. w zw. z § 6 ust. 3 umowy przeniesienia własności rzeczy ruchomej z dnia 31 sierpnia 1999 r. – poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że uprawnionym z polisy jest (...)P.

Wskazując na powyższe wniesiono o:

1. zmianę przedmiotowego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 115.000 zł wraz z należnymi odsetkami ustawowymi od dnia 17 października 1999 r. do dnia zapłaty oraz o orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu według norm przepisanych, powiększonej o podatek VAT,
2. ewentualnie o uchylenie przedmiotowego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania za obie instancje,
3. a także o nieobciążanie powoda kosztami procesu z uwagi na jego trudną sytuację materialną.

Apelacja została uzupełniona pismem własnym powoda, który powołał zarzuty wskazane w apelacji złożonej przez jego pełnomocnika, a ponadto stwierdził, że Sąd Okręgowy pominął skutki prawne umorzenia należności kredytowych przez (...)P. oraz błędnie przyjął, że uprawnionym z polisy jest (...)P. z pominięciem faktycznej współwłasności pojazdu przez powoda oraz utraty przez (...)P. podstawy roszczenia w dacie umorzenia zobowiązania kredytowego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy słusznie stwierdził, że powód nie posiada legitymacji czynnej w niniejszej sprawie. Niezwłocznie po zawarciu umowy kredytowej, w dniu 31 sierpnia 1999 r. powód zawarł z bankiem umowę przeniesienia własności pojazdu. W umowie tej postanowiono, że powód bierze przewłaszczony przedmiot w używanie, a bank zezwala mu na korzystanie z rzeczy do czasu całkowitej spłaty kredytu. W umowie jednocześnie wskazano, że powód ponosi koszty utrzymania użyczonych rzeczy, w szczególności koszt ubezpieczenia (k. 28).

Przewłaszczenie na zabezpieczenie jest jedną z czynności bankowych. W myśl art. 101 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy), zabezpieczenie wierzytelności banku może być dokonane w drodze przeniesienia na bank przez dłużnika własności rzeczy ruchomej, do czasu spłaty zadłużenia wraz z odsetkami i prowizją. W sprawie niniejszej bezspornym jest, iż powód nie spłacił zadłużenia wobec banku (...)P., wynikającego z umowy kredytowej z dnia 31 grudnia 1999 r.

Stosownie do umowy przeniesienia własności samochodu na zabezpieczenie, po jej zawarciu, powód zawarł z pozwanym umowę ubezpieczenia komunikacyjnego AC. Zawarcie umowy zostało potwierdzone polisą (...) nr (...). W treści polisy wyraźnie wskazano, że właścicielem pojazdu jest (...)P. II Oddział w O., a powód jest użytkownikiem pojazdu (k. 26).

Ubezpieczając pojazd nie stanowiący własności powoda, powód dokonał ubezpieczenia na rzecz osoby trzeciej. Jest to sytuacja uregulowana art. 808 k.c. Ubezpieczający w takiej sytuacji ubezpiecza cudzy interes majątkowy, działając we własnym imieniu. Ubezpieczenie na rzecz osoby trzeciej polega na tym, że ubezpieczający opłaca składki ubezpieczeniowe, a osoba trzecia jest uprawniona do świadczenia ubezpieczyciela. Zgodnie z regułami ubezpieczenia, przy ubezpieczeniach majątkowych taką osobą trzecią jest osoba, której mienie stanowi przedmiot ubezpieczenia, czyli posiadająca tzw. interes ubezpieczeniowy. W sprawie niniejszej ubezpieczającym był powód, zaś wskazaną osobą trzecią, której interes majątkowy został ubezpieczony – bank. W tej sytuacji, uprawnionym do odszkodowania nie jest powód, lecz ubezpieczony – osoba trzecia, czyli w okolicznościach faktycznych tej sprawy – bank. Dodatkowo wskazać można, iż zasadą odszkodowania jest, że może je otrzymać tylko osoba poszkodowana. Takim poszkodowanym w sprawie niniejszej nie jest powód. To nie powód był właścicielem przedmiotowego pojazdu w dacie szkody. Powód ten pojazd tylko użytkował. Powyższe oznacza, iż powód nie posiada legitymacji czynnej do żądania od pozwanego dochodzonego w niniejszej sprawie odszkodowania.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów apelacji stwierdzić trzeba, że wskazany przez skarżącego w apelacji art. 227 k.p.c. nie może być przedmiotem naruszenia sądu, ponieważ nie jest on źródłem obowiązków ani uprawnień jurysdykcyjnych, lecz określa jedynie wolę ustawodawcy ograniczenia kręgu faktów, które mogą być przedmiotem dowodu w postępowaniu cywilnym (tak Sąd Najwyższy w orz. z dnia 9 lutego 2001 r., III CKN 434/00, Lex nr 530599).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy nie odmówił wyjaśnienia faktów, o których mowa w art. 227 k.p.c. Nie naruszył również art. 217 § 3 k.p.c. i słusznie pominął dowody, które nie miały istotnego znaczenia dla sprawy, gdyż okoliczności mające takie znaczenie zostały wykazane już złożonymi do akt sprawy dokumentami, których treść nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Podmiot uprawniony do odszkodowania i zakres odpowiedzialności pozwanego wynika ze złożonych dokumentów, w szczególności umowy przeniesienia własności pojazdu na zabezpieczenie oraz umowy ubezpieczenia, potwierdzonej polisą. Jak wskazano wyżej, z dokumentów tych wynika, iż właścicielem pojazdu nie był powód, lecz bank i to również na rachunek banku powód zawarł umowę ubezpieczenia.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sądowi pierwszej instancji nie można zarzucić braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego. Materiał ten stanowiły w istocie niesporne dokumenty. Sąd wyprowadził z ich treści wnioski logicznie prawidłowe, zgodnie z prawem procesowym, w sposób bezstronny i racjonalny rozważając materiał jako całość. Jak wskazuje doktryna i orzecznictwo, skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu (tak T. Ereciński (w:) Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, Część pierwsza, Postępowanie rozpoznawcze, t. 1, „Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis”, Warszawa 2004, s. 496; por. też orz. Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98, niepubl.).

Nie doszło również do naruszenia art. 65 k.c. Oświadczenia woli złożone zarówno w umowie przeniesienia własności na zabezpieczenie, jak i w umowie ubezpieczenia – potwierdzonej złożoną przez powoda polisą, są zrozumiałe i oczywiste. Reguły interpretacyjne wskazane w powołanym przepisie, obowiązujące przy tłumaczeniu oświadczeń woli, mają zastosowanie dopiero wtedy, gdy postanowienia umowne nie są dostatecznie jasne, a przy ich użyciu nie można nigdy dokonywać ustaleń sprzecznych z treścią umowy. W § 6 ust. 3 umowy przeniesienia własności pojazdu na zabezpieczenie przewidziano zobowiązanie powoda do przeniesienia na rzecz banku praw z polisy ubezpieczeniowej, której przedmiotem jest przewłaszczona rzecz. Przelew taki nastąpił. Na wniosek samego powoda Sąd Okręgowy zwrócił się o dokumentację do (...) Banku (...) S.A. i do akt sprawy został złożony dokument przelewu, w którym powód oświadczył, że przelewa uprawnienia z tytułu umowy ubezpieczenia na rzecz banku. Na dokumencie tym jest również pieczęć przedstawiciela ubezpieczyciela (k. 72). Wbrew twierdzeniom powoda, cesja ta nie wygasła, albowiem – co jest bezsporne – powód nie spłacił zaciągniętego kredytu. Należności z tego tytułu nie zostały również – jak wskazuje powód – umorzone. Bank wzywał powoda do zapłaty (k. 97), a wobec bezskuteczności wezwań – wystawił bankowy tytuł egzekucyjny, obejmujący niespłacony kredyt i inne należności (k. 94) a tytułowi temu została nadana klauzula wykonalności (k. 95-96). Brak spłaty zobowiązań kredytowych nie oznacza, iż zobowiązania te wygasły.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, na podstawie art. 385 k.p.c., należało orzec jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego postanowiono na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając od powoda na rzecz pozwanego – stosownie do zgłoszonego wniosku – koszty zastępstwa procesowego według stawki minimalnej, wynikającej z § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Jednocześnie Sąd Apelacyjny stwierdził, że nie zachodził szczególnie uzasadniony wypadek, aby nie obciążać powoda kosztami.

Sąd nie orzekł o kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi, gdyż zgłoszony w tym zakresie przez pełnomocnika wniosek nie zawierał elementu wymaganego prawem, określonego § 16 powołanego wyżej Rozporządzenia. Pełnomocnik nie oświadczył, że koszty pomocy prawnej nie zostały opłacone w całości ani w części. Oświadczenie w powyższym przedmiocie nie zostało również złożone na rozprawie, gdyż pełnomocnik nie stawił się na niej. Powyższy brak uniemożliwił pozytywne rozstrzygnięcie wniosku.